



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

# De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

8 Vtrùm quis possit venari in prædio vel saltu alieno.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)



Ratio est, quia Princeps cum labore pro Repub. potest etiam aliqua loca communia suae recreationi referuare; praesertim cum id etiam pertineat ad Principis dignitatem.

*Non is-  
men ubiq;* Dico, in quibusdam; quia non potest populum ab omnibus locis publicis excludere, & sibi totam venationem referuare, nisi forte eam ob causam remittat aliquid de tributis sibi debitis, vel aliter compenset. Ratio est, quia est nimis inhumanum & tyrannidem sapiens (vt rectè docet Medina) tantummodò sui commodi & oblectationis gratia, vniuersum populum omni recreatione & utilitate venationis, quae Iure naturali & gentium eis est concessa, priuare.

*36  
Potest qui-  
busdam  
concedere.* Notandum Primò, Possè Principem personis de Repub. bene meritis ius venandi vel piscandi in loco communi attribuere, ceteris exclusis; modo tamen id absque notabili communitatis incommodo fiat. Sic videmus quibusdam Monasteriis & Nobilibus varia priuilegia in hoc genere concessa.

Notandum Secundò, etiam consuetudine legitime praescripta posse huiusmodi ius acquiri, tum Principi, tum alijs: vt docent Caiet. Medina, & Couar. supra. Ratio est, quia consuetudo habet vim legis & priuilegij: & sicut alia iura praescriptione acquiri possunt, ita & istud. Videndum tamen ne huiusmodi consuetudo malo titulo vel tyrannicè sit usurpata, vt monet Couar. n. 10.

*37  
Obligatur  
ad damna.* Notandum Tertio, Principes qui sibi tale ius referuant, obligari ad cauenda damna quae ferarum multiplicata possent agris vicinorum inferre; & si quae inferant, teneri ipsos ad restitutionem. ita Couar. supra n. 10. ex Caietan. Estque communis DD. sententia. Ratio est, quia referuatione istius iuris, & lege illa qua vetat venationem & ferarum peremptionem, dat causam damni quod per feras inferitur. Quae autè dat causam damni, ipsum quoque; damnum dedisse videtur; ac proinde tenetur sarcire. Neque satis est si dicant se velle sarcire damna quae inferuntur, sed etiam debent cauere quantum opus est ne inferantur; vt rectè notat Nauar. c. 17. num. 12 §. aliud enim peccatum est inferre damnum, aliud nolle compensare illatum. quamuis si verè paratus esset totum damnum absque mora compensare, & diligenter de eo subinde inquireret, non putarem peccare mortiferè: quia non inferret notabilem iniuriam. Verùm hoc in praxi rarum est. Exciipiuntur tamen duo casus, quibus Princeps ad neutrum tenetur. Primus, Si consensu Reipub. & eorum qui possident agros vicinos, hoc ius haberet: quiuis enim potest cedere iure suo. Quo tamen casu dissimulare deberet cum eo qui feram segetes vastantem in agro suo perimeret. Vtut enim ille iure naturalis defensionis, quo, populus ille se priuare voluisse non censetur. Secundus, Si in terra hostili a se occupata tale ius in aliquo saltu instituat, antequam agri vicini diuidantur: tunc enim agri illi transeunt cum hoc onere seu seruitute ad suos possessores.

*Duobus e-  
uentis non  
tenetur.* Notandum Quarto, Eum, qui iniuste prohibet alium à venatione, piscatione, aucupio, teneri ad restitutionem probabilis lucri, quod ille deductis expensis & laboribus facturus erat, vt rectè notat Couar. num. 11. & 12. Nauar. cap. 17. n. 120. non tamen ad restitutionem animalium, quae capta non sunt: quia illa nondum fuerunt in potestate eius qui prohibitus est. Vnde etiam secundum quos-

*38  
Prohibens  
iniuste ve-  
nationem.* dam non tenetur Ecclesiae compensare decimas, quas venatores de rebus captis in quibusdam locis soluere solent: (etsi Couar. contra sentiat) quia decimae, nisi de rebus iam perceptis, non debentur. idem iudicium esto de eo, qui impedimento fuit agricolae in agricultura. Sed de his infra, cap. 39. Dubit. 3.

DUBITATIO VIII.

Vtrum quis possit venari in praedio vel saltu alieno.

*39* Resp. Absolutè posse, modò illa loca non sint ita conclusa, vt feræ non possint egredi. cauendum tamen ne quid damni inferatur. Quisque tamen potest ius venandi in suis praedijs sibi referuare, & alijs prohibere ne ibi venentur; vt habemus §. Feræ. Instit. de rerum diuisione. hæc tamen prohibitio erit irrationabilis, ac proinde parum curanda, si ipse dominus nolit ibi venari, & feræ multiplicatae damna inferant. imò talis dominus tenebitur tunc ad restitutionem damnum; quia censetur illorum causa per suam prohibitionem, vt notat Couar. n. 11. Et consentiunt omnes DD. vt supra diximus.

*40  
Cauenda  
damna.* Simili modo cauendum venatoribus, ne ipso actu venandi in locis alienis, vel transitu per illa, damnum inferant proterendo fata, sternendo segetes, excutiendo grana, laedendo vineas, dissipando fepes, & similia. alioquin tenentur ad restitutionem. Ita docent omnes DD. qui hanc rem attingunt. Siluester v. Venatio, Vtrum, inquit, venatores concalcantes agros, vineas & segetes, & quorum canes occidunt gallinas, & animalia pauperum, & aliorum, teneantur restituere: dicit Astensis quod sic, ad estimationem: alias peccant mortaliter; nisi damnum sit ita modicum, quod probabiliter creduntur non curare. Idem isdem verbis affirmat Angelus, eodem verbo. Caietanus in Summa, eodem verbo, dicit, Actum venandi esse peccatum, si damnum agris aut vineis inferatur, idque pro magnitudine damni. Barthol. Fumus eodem, n. 1. dicit, Actum venandi esse peccatum si fiat cum damno proximi in persona vel rebus; vt quia venator exponit se periculo occidendi vel vulnerandi proximum ex defectu circumspeditionis, vel destruit segetes, semina, vineas, vel huiusmodi, & tunc iudicet mortale vel veniale secundum qualitatem actus vel periculi cui se exponit; & ultra peccatum tenetur de damno per eum illato, vel eius occasione. Nauarrus in Enchiridio cap. 17. n. 12 §. Peccat qui ad venandum profectus permittit vt canes sui noceant alienis auiibus domesticis, gallinis, anatribus, anseribus, & id genus alijs, aut vt sui equi aut famuli notabile damnum inferant praedijs, aut satis per que transeunt, aut eorum fructibus; & non vult restituere. Hostiensis in Summa de panit. & remiss. Omitto alios, quia idem omnes nemine discrepante docent.

Ratio est perspicua. Quia vel venatio instituitur ad oblectationem, vel ad proprium commodum, vel ad bonum commune. v.g. ne feræ multiplicatae noceant agris, pecoribus, hominibus. Si ad oblectationem vel proprium commodum, manifestum est id non posse fieri cum dispèdio aliorum. Nec refert, etiam si forte sit persona publica vel gubernator patriae; quia in iis quae ipse agit in com-

*Prohibitio  
aliquando  
parum cu-  
randa.*



modum proprium comparatur ad subditos, vt priuatus ad priuatum: vnde non minus tenetur de damno quam si esset priuatus. Si verò ad bonum publicum instructa sit, nulla æquitas patitur, vt damnum quod occasione boni publici contractum est, à paucis hominibus priuatis sustineatur; sed iusta proportione distribuendum in omnes, alioquin peccatur contra Iustitiam distributiuam: quæ sicuti præscribit bona communia certa proportione distribui in singulos; ita etiam onera & damna, quæ causa communis boni imponuntur, vel inferuntur. Sicut enim bonum quod intenditur commune est, ita etiam damnum commune esse debet. Itaque deberet huiusmodi ex causa damnum passis fieri compensatio ex bono communi. v. g. remissione tributorum vel exactio-num, vel immunitate à milite, vel simili modo. Pari ratione cum causa boni publici solum alicuius occupatur, vt conuertatur in viam publicam, vel vt in eo fiat propugnaculum; vel cum deiciuntur ædificia priuatorum, facienda est compensatio ex publico. Cum autem damnum illatum est causa proprii commodi, ex propriis compensatio facienda, vt per se notum est.

41  
Limitatio.

Aduerte tamen, si damnum est modicum, & dominus loci tantum ferè commodi adferat agricolis occidendo feras, quantum damni ipso actu venandi; vel si rebus illorum consulat, sua auctoritate auertendo milites, eosque ab aliis incommodis tutando, ita vt meritò videri possint illa damna, quæ subinde ex venatione sentiunt, non curare, & condonare; non esse obligationem restituendi: quo modo fortasse aliqui locorum domini possunt excusari. hoc tamen non habet locum quando damna sunt graua. Quomodo autem damnum graue aut leue agris & fati inferatur, & quodnam tale censendum sit, optimè ex ipsis agricolis cognosci potest.

An præscriptio excuset.

Dices, Quid si ab hominum memoria sit vsurpatum, vt tota venantium turba cum equis & canibus, prout occasio tulerit, per media lata sese inferat, non curans quid damni inde resulter, nec vlla ob id fiat restitutio, maximè cum nemo querelas apud iudicem deponat? videtur enim hoc euentu habere locum præscriptio, quo tanti temporis tractu hoc ius sit à domino loci vsucaptum. Resp. Vt titulus præscriptio hinc locum habeat, debere consistere 1. De ipsa consuetudine & vsu qui memoriam hominum antecedit. 2. Non fuisse factam compensationem cum damna irrogata erant graua. 3. Quòd damno affecti non deposuerint querelas, nec mouerint litem, id non factum desperatione obtinendi iuris, aut metu maioris mali, sed omnino liberè, & animo condonandi. alioquin cum præsumptio sit in contrarium, non poterit censerì bona fides in venatoribus damna illa inferentibus. Sic Tyrannus non potest vsucapere ius imperij in populum liberum, quando solo metu illum coercet, ita vt non præsumatur liberè in illum consentire. Ratio est, quia præscriptio in huiusmodi, quæ vi præsumuntur vsurpata, non potest dare ius, nisi quatenus tanti temporis vsus & possessio parit præsumptionem liberi consensus eorum ad quos pertinet. Si tamè huiusmodi fundi essent beneficiarij, iuri feudi vel emphyteusis domino obnoxij, possent ex huiusmodi consuetudine præsumi, talem seruitutem ab initio fuisse voluntate Principis annexam; & idcirco minorem

penfionem minùsve obsequium domino ab emphyteutà vel feudatario præstari. Quis autem primo loco, quis secundo, & in subsidium hic in restitutione veniat, ex regulis generalibus colligendum. Vide infra cap. 13. Dub. 5. & sequentibus.

#### D V B I T A T I O IX.

Quomodo peccet, & an teneatur ad restitutionem is, qui contra iustam prohibitionem venatur, aucupatur, piscatur.

Notandum ex Couar. venationem prohiberi generatim quatuor rationibus. Primò ratione *status personæ*. Ita prohibetur Clericis, & multò magis Monachis; præsertim ea venatio, quæ fit magno strepitu canum & armorum, vt patet c. 1. De Clerico venatore: quod sumpsum est ex Concil. Aurelianensi: vbi *Episcopus qui crebrò talibus venationibus dat operam, iubetur suspendi tribus mensibus à communionem: presbyter vero duobus: diaconus ab officio*: vnde videtur frequentatio talium venationum esse peccatum mortale. Quæ tamen venatio cum retibus, laqueis, paucisque canibus, modò raro fiat, non est omnino prohibita Ecclesiasticis; vt notat Medina q. 12. C. de Restitut. & Silu. verbo Venatio: siue fiat causa necessitatis, siue exercitij, siue moderatè recreationis, vt notat Panorm. in illud c. 1. citatum.

Secundò, *ratione temporis*. Sic videri possit prohibita venatio diebus festis & ieiunij, ex cap. An putatis. d. 86. sed hoc intelligendum est quando ratione venationis ommitteretur Sacrum, vel violaretur ieiunium. alioquin absolute non est prohibita, cum non sit opus seruale, vt notat Nauar. c. 13. num. 11. quamuis in magnis festis & quibusdam ieiuniis sit valde indecora, ob nimiam animi effusionem, & corporis agitationem.

Tertiò, *ratione publicæ utilitatis*, ne videlicet soboles ferina extinguatur. sic prohibetur interdum venatio illis mensibus, quibus feræ sunt grauidæ, & quando sunt niues; quia tunc facillè capiuntur; & vsus certorum instrumentorum, vt bombardarum, retium tenuium, & similibus, quibus facillè magno numero concluduntur.

Quartò, *ratione loci*; vt si in aliquo loco à Principe statuta sit immunitas ne quis ibi venari possit, vel si locus sit alienus. His positis,

Dico Primò, Quando venatio solum est prohibita ratione status vel temporis, ordinariè non est nisi peccatum veniale; modò scandalum absit, & periculum occisionis vel mutilationis: & animal captum non est necessariò restituendum.

Prior pars patet ex dictis; estque Medina, Siluestri, & aliorum.

Altera probatur; quia conditio personæ vel temporis non facit illum actum iniustum, aut rem obnoxiam restitutioni.

Dico Secundò, Etsi venatio prohibita sit ratione utilitatis publicæ, tamen non est peccatum mortale, nisi quando modus venandi censetur notabiliter perniciosus commodo Reip. & idcirco sub graui pœna est prohibitus; vel quando re ipsa notabile damnum bono publico inferatur (vt si sobolem ferinam notabili ex parte extingueret) animalia tamen capta non sunt in foro conscientie restituenda. Ita Couar. ad reg. Peccatum p. 2. §. 8. &

42  
Quadrupli ratio-  
ne potest  
esse venatio  
prohibita.

Venatio &  
aucupium  
non est opus  
seruale.

43  
Quale  
peccatum.